C/2024/6560

12.11.2024

P9_TA(2024)0172

Europa-Kommissionens behandlingstid for så vidt angår anmodninger om aktindsigt

Europa-Parlamentets beslutning af 14. marts 2024 om Europa-Kommissionens behandlingstid for så vidt angår anmodninger om aktindsigt (2023/2941(RSP))

(C/2024/6560)

Europa-Parlamentet,

— der henviser til traktaten om Den Europæiske Union (TEU), særlig artikel 1, 9, 10, 11 og 16,

— der henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), særlig artikel 15 og 228,

— der henviser til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, særlig artikel 41 og 42,

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1049/2001 af 30. maj 2001 om aktindsigt i Europa-Parlamentets, Rådets og Kommissionens dokumenter ([1]),

— der henviser til Europa-Parlamentets forordning (EU, Euratom) 2021/1163 af 24. juni 2021 om Ombudsmandens statut og de almindelige betingelser for udøvelsen af dennes hverv (Den Europæiske Ombudsmands statut) og om ophævelse af afgørelse 94/262/EKSF, EF, Euratom ([2]),

— der henviser til Den Europæiske Ombudsmands afgørelse af 18. september 2023, om den tid, det tager Europa-Kommissionen at behandle anmodninger om aktindsigt (strategisk undersøgelse OI/2/2022/OAM),

— der henviser til Den Europæiske Ombudsmands særberetning af 21. september 2023 i forbindelse med hendes strategiske undersøgelse af den tid, det tager Europa-Kommissionen at behandle anmodninger om aktindsigt (OI/2/2022/OAM),

— der henviser til Den Europæiske Unions Domstols og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis,

— der henviser til sin beslutning af 13. juli 2023 om aktindsigt – (årlig rapport for årene 2019-2021 ([3]),

— der henviser til forretningsordenens artikel 132, stk. 2,

A. der henviser til, at aktindsigt i de dokumenter, som EU-institutionerne er i besiddelse af, er en grundlæggende rettighed, der er beskyttet af EU's charter om grundlæggende rettigheder og traktaterne; der henviser til, at borgerne skal kunne udøve denne ret på en proaktiv måde, da den sætter dem i stand til effektivt at udøve deres ret til at kontrollere arbejdet og aktiviteterne i EU's institutioner, organer, kontorer og agenturer, navnlig lovgivningsprocessen; der henviser til, at EU's institutioner, organer, kontorer og agenturer skal stræbe efter de højest mulige standarder for god forvaltning, ansvarlighed, åbenhed, integritet og gennemsigtighed i deres funktion og i beslutningsprocessen; der henviser til, at disse standarder er en forudsætning for borgernes tillid til EU-institutionerne;

B. der henviser til, at formålet med forordning (EF) nr. 1049/2001 er at give offentligheden den bredest mulige ret til aktindsigt i institutionernes dokumenter, således at de effektivt kan udøve deres ret til at kontrollere EU-institutionernes arbejde og aktiviteter; der henviser til, at der er behov for at sikre tilsynsmetoder, der kombinerer demokratisk tilsyn, kontrol og overvågning; der henviser til, at Kommissionen er retligt forpligtet til at offentliggøre dokumenter hurtigst muligt og i overensstemmelse med de klare tidsfrister, der er fastsat i forordning (EF) nr. 1049/2001;

([1]) EFT L 145 af 31.5.2001, s. 43.
([2]) EUT L 253 af 16.7.2021, s. 1.
([3]) Vedtagne tekster, P9_TA(2023)0295.

C. der henviser til, at artikel 228 i TEUF og artikel 3 i Den Europæiske Ombudsmands statut giver Ombudsmanden mandat til at foretage undersøgelser, når hun finder det berettiget, enten på grundlag af en klage eller på eget initiativ, navnlig i forbindelse med gentagne, systemiske eller særligt alvorlige tilfælde af fejl eller forsømmelser; der henviser til, at artikel 4, stk. 3, i statutten bemyndiger Ombudsmanden til at fremsende en rapport til Europa-Parlamentet, når arten eller omfanget af de konstaterede fejl eller forsømmelser nødvendiggør det;

D. der henviser til, at talrige klager, som Ombudsmanden har modtaget, viser, at der har været betydelige forsinkelser, før Kommissionen har truffet afgørelse om anmodninger om aktindsigt og ikke har overholdt de frister, der er fastsat i den relevante lovgivning; der henviser til, at Ombudsmandens særberetning i forbindelse med hendes strategiske undersøgelse af den tid, det tager Kommissionen at behandle anmodninger om aktindsigt, viser, at hendes forslag ikke er blevet gennemført systematisk i praksis, og at Kommissionen ikke har gennemført de nødvendige ændringer for at efterkomme dette krav; der henviser til, at Ombudsmanden den 28. november 2023 forelagde sin særberetning og sin vurdering af situationen for Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender;

E. der henviser til, at Kommissionens svar tyder på, at den behandler anmodninger om aktindsigt uden større problemer; der henviser til, at Kommissionen i sit svar ([4]) vedrørende Ombudsmandens anmodning om oplysninger om den tid, det tager Kommissionen at behandle anmodninger om aktindsigt, anerkender betydningen af at behandle anmodninger rettidigt og henviste til de mange udfordringer, der er forbundet med stigningen i antallet af anmodninger og deres kompleksitet; der henviser til, at den nye portal for elektronisk adgang til Kommissionens dokumenter klart er et positivt skridt med hensyn til Kommissionens samspil med dem, der anmoder om aktindsigt og offentliggørelse af alle offentliggjorte dokumenter;

Aktindsigt i Kommissionens dokumenter

1. minder om, at aktindsigt i EU-institutionernes dokumenter er fastsat i traktaterne og chartret om grundlæggende rettigheder, og at den spiller en afgørende rolle med hensyn til at sikre, at EU-institutionerne fungerer på en gennemsigtig måde, hvilket forbedrer legitimiteten af og offentlighedens tillid til EU samt dets troværdighed;

2. insisterer på, at EU-institutionerne, herunder Kommissionen, har pligt til at gennemføre artikel 15, stk. 3, i TEUF i overensstemmelse med de demokratiske principper, navnlig dem, der er fastsat i artikel 10, stk. 3, i TEU og artikel 42 i chartret om grundlæggende rettigheder; understreger, at gennemsigtighed er afgørende for at sikre ansvarlighed og demokratisk kontrol med EU-institutionerne;

3. glæder sig over Ombudsmandens praktiske henstillinger til, hvordan tekst- og straksbeskeder, der sendes eller modtages af ansatte som led i deres professionelle virke, skal registreres ([5]); anerkender, at arbejdsrelaterede tekst- og straksbeskeder er »dokumenter« som omhandlet i forordning (EF) nr. 1049/2001 om aktindsigt, og opfordrer de øvrige EU-institutioner, -organer, -kontorer og -agenturer til at anerkende dette, følge Ombudsmandens henstillinger i overensstemmelse hermed og offentliggøre denne opfølgning;

4. minder om, at en anmodning om aktindsigt skal behandles hurtigt; gentager sin bekymring over, at mange af de klager, som Ombudsmanden modtager, vedrører forsinkelser i adgangen til de ønskede dokumenter, og at den forsinkede aktindsigt finder sted i tilfælde af væsentlig offentlig interesse; beklager dybt konklusionerne i Ombudsmandens særberetning om systemiske og betydelige forsinkelser i adgangen til Kommissionens dokumenter, navnlig det forhold, at Kommissionen i 85 % af de undersøgte sager ikke traf en afgørelse inden for de lovbestemte frister, og at forsinkelsen i 60 % af sagerne var på mere end 60 arbejdsdage; beklager, at Kommissionen ikke har overholdt forordning (EF) nr. 1049/2001 gennem sin systematiske overskridelse af de lovbestemte frister for aktindsigt og den manglende rettidige meddelelse af sin afgørelse til de anmodende parter, som det fremgår af Ombudsmandens særberetning; understreger, at disse forsinkelser i overensstemmelse med Ombudsmandens vurdering udgør fejl eller forsømmelser fra Kommissionens side;

([4]) Kommissionens svar af 28. marts 2023 om en anmodning om oplysninger fra Den Europæiske Ombudsmand om den tid, det tager Kommissionen at behandle anmodninger om aktindsigt.

([5]) Den Europæiske Ombudsmand, »Closing note on the strategic initiative on how EU institutions, bodies, offices and agencies record text and instant messages sent/received by staff members in their professional capacity« (Afsluttende bemærkning om det strategiske initiativ til, hvordan EU's institutioner, organer, kontorer og agenturer registrerer tekst- og straksbeskeder, der sendes/modtages af ansatte som led i deres professionelle virke) (SI/4/2021/MIG), 13. juli 2022.

5. understreger, at Den Europæiske Ombudsmand spiller en vigtig rolle med hensyn til at lette borgernes adgang til dokumenter, navnlig når en EU-institution, et EU-agentur eller et EU-organ har givet helt eller delvist afslag på denne aktindsigt; støtter kraftigt Ombudsmandens henstillinger til Kommissionen om at rette op på denne situation som en prioritet;

6. minder med stor bekymring om, at Kommissionen i 2021 efter en begæring om aktindsigt i tekstbeskeder mellem Kommissionens formand, Ursula von der Leyen, og den administrerende direktør for en medicinalvirksomhed vedrørende Kommissionens indkøb af covid-19-vacciner nægtede at anerkende, at sådanne tekstbeskeder hører under definitionen af et »dokument« i henhold til forordning (EF) nr. 1049/2001; minder om, at registreringen af et dokument er en konsekvens af, ikke en forudsætning for, at dette dokument eksisterer; noterer sig Ombudsmandens konstatering af fejl eller forsømmelser fra Kommissionens side i denne sag; er bekymret over, at Kommissionen har undladt at følge op på Ombudsmandens anbefaling, efter hendes forespørgsel om at foretage en fornyet søgning efter relevante tekstbeskeder; opfordrer Kommissionen til omgående at foretage en fuld søgning; udtrykker dyb bekymring over den voksende afstand mellem borgerne og EU-institutionerne, som denne situation har forværret;

7. bemærker med stor bekymring, at Ombudsmanden har modtaget mange klager fra borgerne over ekstreme forsinkelser med hensyn til at få adgang til de ønskede dokumenter; støtter Ombudsmandens synspunkt om, at forsinket adgang reelt er et afslag på adgang, og at de administrative processer bør strømlines for at sikre, at borgerne får aktindsigt rettidigt;

8. minder om, at indskrænkninger i aktindsigten, navnlig hvad angår lovgivningsmæssige dokumenter, ifølge Den Europæiske Ombudsmand bør være undtagelsen og begrænses til det absolut nødvendige; minder endvidere om, at enhver afgørelse, hvori der gives afslag på aktindsigt, skal baseres på klare og nøje fastlagte juridiske undtagelser og ledsages af en argumenteret og specifik begrundelse, der giver borgeren mulighed for at forstå afslaget på aktindsigt og for effektivt at gøre brug af de tilgængelige retsmidler; mener, at en mere proaktiv tilgang vil bidrage til at sikre effektiv gennemsigtighed og forhindre dyre og besværlige retstvister mellem borgere og institutioner;

9. understreger behovet for at sikre, at borgerne er i stand til at følge, forstå og deltage i EU's beslutningsprocesser; understreger, at Kommissionen som den største EU-institution bør gå foran med et godt eksempel, når det drejer sig om aktindsigt; understreger, at forsinkelser med at give aktindsigt kan underminere borgernes mulighed for at deltage i den demokratiske proces, da de ønskede dokumenter og oplysninger ofte er tidsfølsomme og kan miste relevans for den anmodende part, hvis der opstår forsinkelser; understreger, at forsinkelser også kan have en afskrækkende virkning, således at enkeltpersoner vælger ikke at udøve deres grundlæggende ret til aktindsigt ud fra den antagelse, at det vil tage for lang tid; understreger, at den stigende mængde og kompleksitet af anmodninger om aktindsigt ikke kan begrunde de systemiske forsinkelser fra Kommissionens side;

10. er overbevist om, at proaktiv offentliggørelse af dokumenter i registret er den bedste løsning til at mindske antallet af anmodninger om aktindsigt og undgå forsinkelser; understreger, at en mere proaktiv tilgang vil bidrage til at sikre effektiv gennemsigtighed og til at undgå unødige retssager, som kan forårsage unødvendige omkostninger og byrder for både borgerne og EU-institutionerne;

Henstillinger

11. opfordrer indtrængende Kommissionen til at korrigere sine systematiske og betydelige forsinkelser i behandlingen af anmodninger om aktindsigt;

12. anmoder om øjeblikkelig og fuldstændig offentliggørelse af alle kontrakter om indkøb af covid-19-vacciner, der helt eller delvist blev finansieret med offentlige midler;

13. opfordrer Kommissionen til at gennemføre henstillingen og alle forslag i Ombudsmandens særberetning, navnlig om behovet for mere proaktiv gennemsigtighed, flere dedikerede menneskelige ressourcer til behandling af genfremsatte begæringer og en mere åben og konstruktiv holdning til ansøgere;

14. opfordrer Kommissionen til at reformere sin forvaltning af aktindsigt med henblik på at løse det store problem med forsinkelser og dens manglende overholdelse af de frister, der er fastsat i den relevante lovgivning;

15. opfordrer Kommissionen til at være proaktiv med hensyn til at offentliggøre dokumenter og statistikker om, hvordan den håndterer anmodninger om aktindsigt, herunder oplysninger om overholdelse af de frister, der er fastsat i EU-retten, da sådanne oplysninger er afgørende for at styrke EU's demokratiske processer;

16. opfordrer Kommissionen til endelig og omgående at offentliggøre de tekstbeskeder, som formanden for Kommissionen og den administrerende direktør for medicinalvirksomheden Pfizer udvekslede under forhandlingerne om indkøb af 1,8 mia. doser covid-19-vaccine, navnlig i lyset af den uforklarlige stigning på 25 % i prisen pr. dosis, som resulterede i samlede omkostninger på 35 mia. EUR i offentlige midler;

17. understreger, at hvis Kommissionen ikke gør noget ved de systematiske og betydelige forsinkelser i sin behandling af anmodninger om aktindsigt inden oprettelsen af det nye kommissærkollegium, vil Parlamentet overveje at anvende alle tilgængelige parlamentariske instrumenter til at behandle sagen; minder om, at Parlamentet har ret til at anlægge sag mod Kommissionen ved EU-Domstolen for overtrædelse af traktaterne, herunder artikel 15, stk. 3, i TEUF om retten til aktindsigt for unionsborgere og personer med bopæl i en medlemsstat;

18. anmoder Kommissionen om at underrette Parlamentet om, hvordan den agter at overholde de frister, der er fastsat i den relevante EU-lovgivning;

°
° °

19. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Kommissionen.